

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2015. május 6.

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2015. május 6. 8:00

I.

Időtartam: 90 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- A személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!

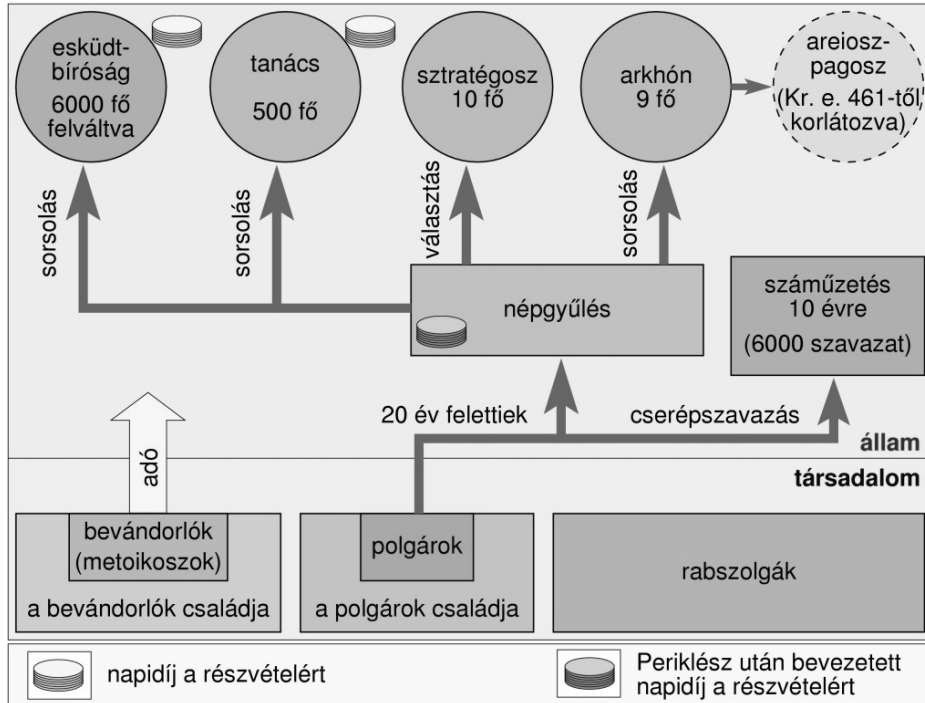
Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat az athéni demokráciához kapcsolódik.

Támassza alá, illetve cáfolja meg Periklész két idézett állítását az ábra segítségével! (A cáfolatok során vegye figyelembe a demokrácia mai felfogását is!) (Elemenként 1 pont.)

Az athéni demokrácia működése

„A neve pedig, mivel nem kevesekre, hanem a többségre támaszkodik: demokrácia. Törvényeink szerint a személyes ügyeket tekintve, mindenki egyenjogú, de ami a megbecsülést illeti, hogy a közösség előtt kinek miben van jó híre, itt nem a társadalmi helyzet, hanem a kiválóság ér többet, és ha valaki olyasmire képes, ami a város javára van, szegény sorsa és így jelentéktelen társadalmi rangja nem áll útjában.” (Periklész beszéde, Kr. e. 431; Thuküdidész: A peloponnészoszi háború)

Az 1. sorban aláhúzott állítás:

a) Alátámasztás:

.....

b) Cáfolat:

.....

A 4–6. sorban aláhúzott állítás:

c) Alátámasztás:

.....

d) Cáfolat:

.....

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. A feladat a francia rendi monarchiához kapcsolódik.**Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével!** (Elemenként 0,5 pont.)

„Számos egyházi ember és nemes, valamint a tekintélyes városok sok polgára jött Párizsba; majd az ezt követő hétfőn egybegyűltek [...] a jelenlevő normandiai herceg [a trónörökös] parancsa szerint. Itt a herceg jelenlétében, Pierre de La Forest, Rouen érseke és Franciaország kancellárja, ismertette a három renddel a király foglyul ejtésének történetét; [az angolok foglyul ejtették a francia királyt] [...] Először is kijelentették neki [a rendek], hogy a király az elmúlt időben rosszul kormányozta az országot: ezért pedig azokat kell okolni, akik neki tanáccsal szolgáltak. Általuk tette a király mindazt, amit tett. Ezek a királyságot kifosztották és oly veszélybe sodorták, hogy teljesen tönkrement és elveszett. Azt követelték továbbá a hercegtől, hogy azokat, akiket ők megneveznek, fossa meg minden tisztségtől, fogassa el és börtönözze be őket, [...] A herceg azt válaszolta nekik, hogy a dolgokat készségesen hozza tanácsa tudomására döntés végett, de mindenképpen szeretné tudni, hogy a három rend minő segítséget kíván nyújtani neki. [...]”

*(Franciaország Nagy Krónikája, 1375)***a) Miért nem a király hívta össze a rendi gyűlést?**

.....

b) Milyen segítséget várhatott a rendektől?

.....

c) Mit kértek a rendek segítségükért cserébe?

.....

d) Sorolja fel a három francia rendet!

.....

Nevezze meg a középkori francia rendi gyűlések két legfontosabb jogkörét!**e)****f)**

3 pont

3. A feladat az Anjou-kori társadalomhoz kapcsolódik.**Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével!** (Elemenként 0,5 pont.)

„11. Ugyanazon nemeseknek kérésébe is beleegyeztünk: hogy az országunk határai közt lakó valódi nemesek még az országunk határai közt fekvő hercegi tartományokban levők is, megannyian ugyanazon egy szabadsággal éljenek.

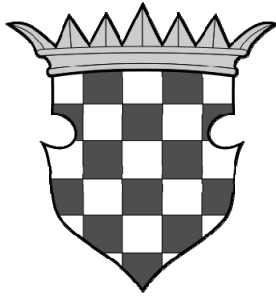
12. [...]. Nem is kell őket ezentúl a Bansul Moranak nevezett nyestbőradó miatt zaklatni. Hanem, miként országunk más részeinek többi nemesei, ők is szabadok és mentesek maradjanak bárminemű egyéb adók kirovásától, a melyeknek fizetése eddigelé szokásban volt.

15. A nemeseket nem kell arra kényszeríteni, hogy a vámhelyek felé menjenek. Hanem a réveken mindenfelé, a merre csak akarják, minden akadály nélkül, szabad átkelésük legyen.

16. Az országlakosok jobbágyait, [...] ama jobbágyok urainak önként adott engedélye nélkül erőszakkal elvenni tilos.” *(I. Lajos 1351-es törvényeiből)*

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

a) A szövegben említett hercegi tartomány Szlavónia. **Melyik a címere?** Karikázza be a megfelelő sorszámot! (A szövegben utalást talál a címer motívumára.)

1.

2.

3.

b) Nevezze meg szakkifejezéssel azt az országhatáron szedett vámot, amelynek a fizetése alól a nemesek a 15. cikkely alapján felmentést kaptak!

.....

c) Milyen kötelezettségért cserébe nyerték el a nemesek az adómentességet?

.....

Nevezzen meg két társadalmi csoportot, amely a 16. cikkelyben említett országlakosok közé tartozik!

d)

e)

f) Melyik korábbi törvényt erősítette meg Lajos 1351-ben?

3 pont	
--------	--

4. A feladat a merkantilizmushoz kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

A következő képek a merkantilista gazdaságpolitika három intézkedését, eredményét mutatják be. Magyarázza meg, miként segítették elő ezek a kereskedelem fellendülését! (Ne magukat az intézkedéseket / eredményeket írja le a kipontozott vonalra!) (Elemenként 1 pont.)

a)

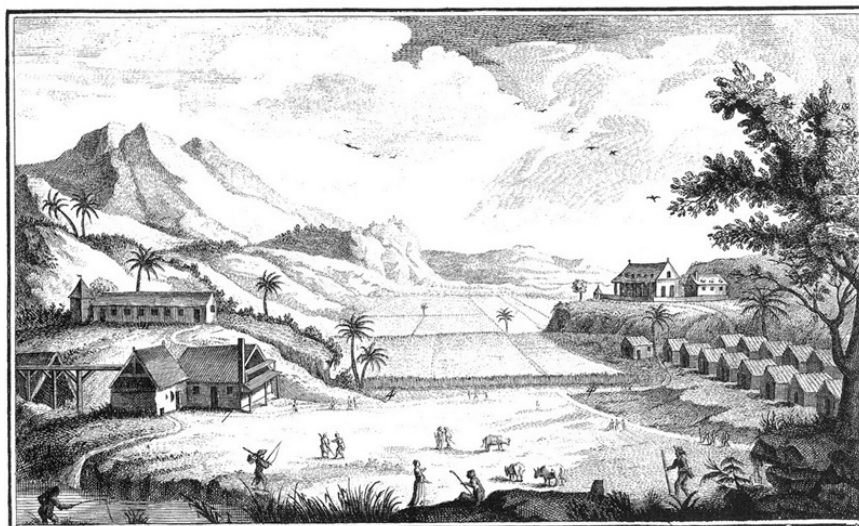
Az ún. Középső csatorna térképe

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b)

Gobelineket (díszes falikárpitokat) gyártó
manufaktúra emblémája

c)

Ültetvény a
gyarmatokon

d) Válassza ki a felsorolásból a forrás és ismeretei segítségével, melyik két vám felel meg Colbert céljainak! Karikázza be a megfelelő sorszámokat! (Elemenként 0,5 pont.)

„Ezzel pénz áramlana be az országba, ami a kereskedelem legfőbb, sőt egyetlen célja.” (Colbert előterjesztése XIV. Lajosnak, 1664)

1. magas behozatali vám a nyersanyagokra
2. magas kiviteli vám a nyersanyagokra
3. magas behozatali vám a késztermékekre
4. magas kiviteli vám a késztermékekre

4 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. A feladat a bécsi udvar és a magyar rendek XVIII. századi viszonyával kapcsolatos. Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Minden nemzet bölcsen jár el, ha kijavítja az alkotmány fogyatékosságait, amelyeket tapasztalatból felismer; és ebből a tekintetből úgy látom, a megboldogult császár maga mutatta meg nekünk, hol hiányos a mi alkotmányunk, és honnan vette összes királyunk az eszközöket előjogaink csorbítására.” (Széchényi Ferenc emlékirata, amelyet az 1790-ben összehívott országgyűlésre készített)

„[Követeljük] a törvényes alkotmány helyreállítását, melyet [az előző uralkodó] alapjaiban felforgatott. Azt, hogy tettei törvénytelenek, azon körülmények nyomására, melyekbe bonyolódott, maga elismerte.” (Ócsai Balogh Péter programja az 1790-es országgyűlésre)

a) Hogyan viszonyult az alkotmány kérdéséhez mindkét szerző? Karikázza be a helyes válasz sorszámát a források alapján! Egyetlen sorszámot karikázzon be!

1. A rendi alkotmány visszaállítását akarták.
2. A polgári alkotmány visszaállítását akarták.
3. A rendi alkotmány polgári alkotmánnyá fejlesztését szorgalmazták.
4. Elzárták az alkotmány módosításától.

b) Milyen törekvéseket bírált mindkét szerző? Karikázza be a helyes válasz sorszámát a források alapján! Egyetlen sorszámot karikázzon be!

1. rendi
2. nacionalista
3. feudális
4. abszolutista

c) Kit nevez „megboldogult császárnak” az első forrás szerzője? Nevezze meg ezt a személyt!

.....

d) Mi volt az az esemény, amelyből a második forrás szerzője az aláhúzott következtetést levonta?

.....

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6. A feladat a XIX. század második felére és a XX. század elejére jellemző balkáni konfliktusokkal kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

„Nem az okozta az ellentéteket, hogy mikor Bosznia-Hercegovinát megszálltuk, Szerbia útjába kerültünk, hanem azért szálltuk meg Bosznia-Hercegovinát, mert Szerbia nemcsak Bosznia és Hercegovina után vágyódott. [...] Bosznia és Hercegovina átengedése nem elégítette volna ki Szerbiát; ellenkezőleg, új ösztökélés lett volna arra, hogy e kis állam még erélyesebben törjön a tenger felé [...]. Igaz, hogy [a megszállás előtt] a bosznia-hercegovinai lakosság lázadását a [...b)...] uralom ellen Szerbia és Montenegró támogatta, de az is igaz, hogy már a '60-as években Miletics [magyarországi szerb nemzetiségi vezető] nagyszerb-propagandát csinált a magyar integritás rovására.” (Ifjabb Andrassy Gyula, a Monarchia utolsó külügyminisztere, 1921)

a) Karikázza be a következő állítások közül annak a kettőnek a sorszámát, amelyek a forrás alapján kifejezik ifjabb Andrassy Gyula álláspontját! (Elemenként 0,5 pont.)

1. A Monarchia és Szerbia viszonyának megromlása szerinte Bosznia-Hercegovina megszállásakor kezdődött.
2. Véleménye szerint elhibázott lépés volt Bosznia-Hercegovina megszállása.
3. Véleménye szerint Bosznia-Hercegovina megszállása önvédelem volt a Monarchia részéről.
4. A Monarchia és Szerbia viszonyának elmérgesedéséért a szerb nacionalizmust teszi felelőssé.
5. Álláspontja szerint a Monarchia Szerbia és Montenegró egymás elleni háborúját akadályozta meg Bosznia-Hercegovina megszállásával.

b) Nevezze meg azt a népet, amelyiknek neve hiányzik a forrás b) betűvel jelzett részéről! (1 pont)

.....

c) Melyik térképjel jelöli a térképvázlaton Bosznia-Hercegovinát? Karikázza be a megfelelő térképjel sorszámát! (1 pont)

1.

2.

3.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

d) Mikorra vezetett háborúhoz a Monarchia és Szerbia konfliktusa? Adja meg a háború kirobbanásának pontos dátumát (év, hónap, nap)! (1 pont)

.....

4 pont	
--------	--

7. A feladat Magyarország reformkori történetével kapcsolatos

Nevezze meg azokat a XIX. század első felében Nyugat-Európában kibontakozó politikai eszméket, amelyek hatása leginkább tükröződik a források szerzőinek álláspontjában!

Egy eszme kétszer is szerepelhet. (Elemenként 1 pont.)

a) „Alkotmányos országban a polgári szabadságnak [...] lényeges feltételei a nyilvánosság és a szólás törvényes szabadsága.” (Az országgyűlés alsótáblájának felirati javaslata, 1839)

.....

b) „Legtiszteletteljesebben kérjük [...] Felsőgedet, kegyeskedjék iskoláinkat és templomainkat néhány túlfeszült hazafi hevességétől és erőszakoskodásától, akik mindent és minden lehetséges módon magyarosítani akarnak, megvédeni, és legkegyelmesebben elrendelni, hogy gyermekeink emberré és polgárrá nevelése, különösen pedig a vallásoktatás anyanyelven történjék.” (A szlovák evangélikus lelkészek és tanárok beadványa az uralkodóhoz, 1842)

.....

c) „Megóvni [Magyarországot] minden jövődjét kockáztató [túlzástól], [...] leleplezni a szenvedélyeket, izgató pártok tacticáját, kimutatni eljárásaik kártékonyosságát, igyekezni egy józan közvélemény [kialakításán], [...] ez azon [feladatok összessége], melyet jelen pillanatban egy magyar politicalai lapnak maga elibe tűzni kell.” (A Budapesti Híradó című lap programcikke, 1844)

.....

d) „Hazánk alkotmányos jövődje iránt mindaddig tökéletesen nyugodtak nem lehetünk, valameddig felséges királyunkat minden egyéb uralkodási viszonyaiban is alkotmányos országlási formák nem [veszik körül]. [...] Tudom én, hogy elvénhedett rendszernek, mint elvénhedett embernek nehéz megválni egy hosszú élet eszméjétől, tudom hogy fáj, darabról darabra összedőlni látni, mit egy hosszú élet építgetett, de midőn az alap hibás, a dűlés [...] kikerülhetetlen. [...] A dynastiának tehát választania kell saját java s egy korhadó rendszer tartogatása között.” (Kossuth felirati javaslata, 1848)

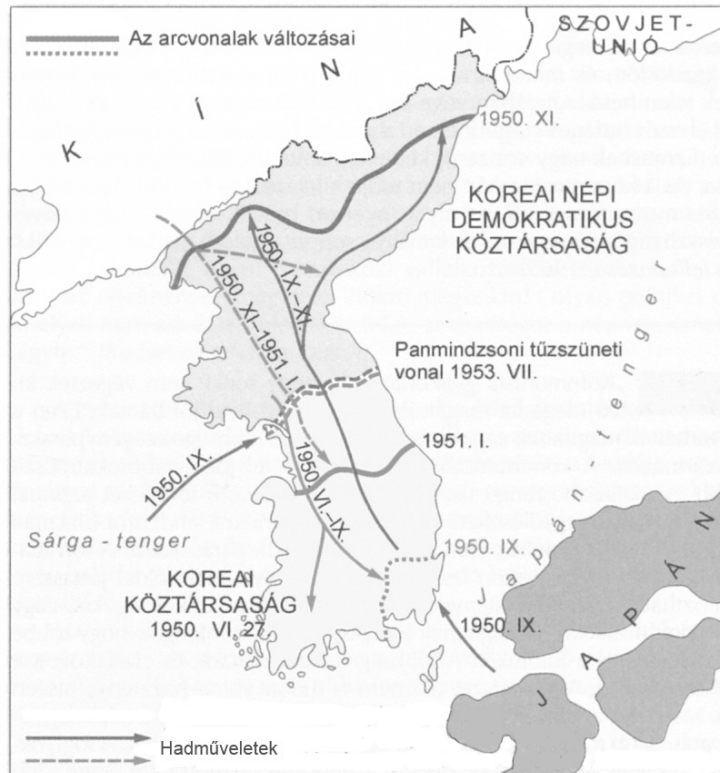
.....

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. A feladat a hidegháborúval kapcsolatos.

Oldja meg a koreai háborúra vonatkozó feladatokat a térképvázlat és ismeretei segítségével!

A koreai háború

a) Nevezze meg azokat az államokat, amelyekre az állítások vonatkoznak!

A térképvázlaton szereplő államok közül válasszon! (Elemenként 0,5 pont.)

1. Második világháborús vereségével összefüggésben seregei 1945-ben feladták Koreát.

.....

2. Hadseregének támadásával vette kezdetét a koreai háború.

.....

3. Névleg önkéntesekkel (ténylegesen reguláris hadseregével) belépett a háborúba, miután hadműveletek közelítették meg határát.

.....

4. 1950 nyarán a teljes összeomlás szélére került.

.....

b) Nevezze meg azt a térképen nem szereplő államot, amelyre az alábbi állítás vonatkozik! (1 pont)

Seregei adták az ENSZ felhatalmazása alapján a háborúba a Koreai Köztársaság oldalán beavatkozó nemzetközi haderő túlnyomó részét.

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

c) Miért nem tekinthető ez a háború diplomáciai szempontból a mai napig sem lezártnak? (1 pont)

4 pont	
--------	--

9. A feladat Magyarország első világháború utáni történelmével kapcsolatos.

Döntse el, hogy a forrásokban megjelenő események / jelenségek közül melyek köthetőek az őszirózsás forradalom, és melyek a Tanácsköztársaság időszakához! Írja a források betűjelét a táblázat megfelelő oszlopába! (Elemenként 0,5 pont.)

A) „A földreform kérdésében a koalíciós kormányon belül hónapokon át ellentétek mutatkoztak. [...] A földeket öt-húsz hold nagyságú parcellák formájában a földnélküli parasztok között osztottuk volna szét. [...] Mint az ország egyik legnagyobb birtokosa, én magam kezdtem el a földosztást saját kápolnai birtokomon.” (Emlékirat)

B) „[A kormány] kihirdeti az egész országra a legszigorúbb statáriumot. Mindenkit, akit az új államalakulás ellen fegyverrel fognak el, mindenkit, akit rabláson és fosztogatáson érnek, [...] agyonlövök.” (Rendelet)

C) „Nem akarom, hogy személyem akadályául szolgáljon a magyar nemzet fejlődésének. Ennélfogva minden részvételről az állami ügyek vezetésében lemondok [...]” (IV. Károly nyilatkozata)

D)

Korabeli fénykép

E)

Korabeli plakát

F) „Választók és [...] választhatók nemre való tekintet nélkül mindazok, akik tizennyolcadik életévüket betöltötték, és a társadalomra hasznos munkából élnek [...]. Nem választók és nem is választhatók azok, akik nyereségszerzés céljából bér munkásokat alkalmaznak, akik munka nélküli jövedelemből élnek, kereskedők, lelkészek és szerzetesek [...]” (Ideiglenes alkotmány)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

G) „Nekünk van hadseregünk. [...] Ez a hadsereg olyan eredményeket ért el, amelyekről csodálattal beszélnek. [...] Ez egy diadalmas, előrenyomuló hadsereg.”
(Beszéd)

H) „Még a padovai fegyverszünet aláírásának napján azt a riasztó hírt kaptuk, hogy szerb csapatok átlépték a Szávát. [...] Már előzőleg jelentették nekünk, hogy Franchet D’Esperey tábornok, a keleti antantcsapatok parancsnoka a Száva és a Duna mentén álló magyar csapatok fegyverletételét és összes hadianyagaik átadását követeli.” (Emlékirat)

Az ősirózsás forradalom időszaka	A Tanácsköztársaság időszaka

4 pont

10. A feladat a szomszédos országok magyarságával kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a romániai magyarokra vonatkozó források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A)

A romániai magyarok létszáma és Románia teljes népességén belüli aránya (1956–1992)		
Év	Létszám	Arány (%)
1956	1 587 675	9
1966	1 619 592	8,5
1977	1 713 900	7,9
1992	1 624 959	7,1

B)

Az 1000 nőre jutó gyermekek száma néhány korcsoportban a romániai magyarok és románok körében 1992-ben		
Korcsoport	Magyarok	Románok
25–29	1428	1488
30–34	1883	1941
35–39	2051	2119

C)

A Romániát elhagyó magyarok létszáma (1977–1991)	
Időszak	Létszám
1977–1981	6 553
1982–1986	29 613
1987–1991	75 810

D)

A román–magyar vegyes házasságokból született, magyar nemzetiségű gyermekek aránya Romániában 1992-ben		
	Az apa magyar	Az apa román
arány	35 %	17 %

E)

A romániai magyarok felekezet szerinti megoszlása 1992-ben	
Felekezet	Arány (%)
[...d]...	47,1
római katolikus	41,2
unitárius	4,6
egyéb	7,1

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

a) Figyelje meg, hogyan alakult a romániai magyarok száma és Románia teljes népességén belüli aránya 1956–1977 között! Magyarázza meg a két oszlop adatai közötti látszólagos ellentmondást egy másik táblázat segítségével!

.....

.....

b) Nevezzen meg szakkifejezéssel a romániai magyarok számában bekövetkezett csökkenés egyik okát a D) betűjelű táblázat alapján!

.....

c) Nevezze meg szakkifejezéssel a romániai magyarok számában bekövetkezett csökkenés egy másik okát, amely közvetlenül kiolvasható az egyik forrásból!

.....

d) Melyik felekezet neve hiányzik az E) betűjellel jelzett forrás egyik sorából?

.....

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

11. A feladat a világ népesedéséhez kapcsolódik.**Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével!**

„Földünk legnépesebb országa jelenleg [a)], lakosainak száma 1,34 milliárd főre tehető. Nem sokkal marad el mögötte [b)], ahol közel 1,2 milliárd ember él napjainkban. Amennyiben azonban a két ország természetes szaporodási mutatóit (5,28, illetve 13,81 ezrelék) figyelembe vesszük, a közeljövőben a sorrend megfordulhat [...].

Hasonló átrendeződés várható a jövőben az amerikai kontinensen is, itt a jelenleg legnépesebb, a világon a harmadik helyen álló Egyesült Államok (310 millió fő) természetes szaporodási mutatója (5,28 ezrelék) jóval elmarad Földünk ötödik legnépesebb állama, a közel 200 milliós lakosságú Brazília ezen arányszáma (11,76 ezrelék) mögött. A sorrend felcserélődésére azonban itt a valamivel távolabbi jövőben számíthatunk csupán, hisz az Egyesült Államok lakossága [...] napjainkban is számottevően növekszik. [...].”

a) Nevezze meg azt az országot, amelyet a forrásban az a) betűjel helyettesít! (0,5 pont)

.....

b) Nevezze meg azt az országot, amelyet a forrásban a b) betűjel helyettesít! (0,5 pont)

.....

c) Mi az a népesedéspolitikai döntés, amely jelentős mértékben hozzájárult a forrásban aláhúzott két adat közti eltéréshez? (1 pont)

.....

d) Mi a fő oka annak a „számottevő növekedésnek”, ami miatt az amerikai kontinensen nem várható a közeli jövőben változás a két legnagyobb népességű ország sorrendjében? (1 pont)

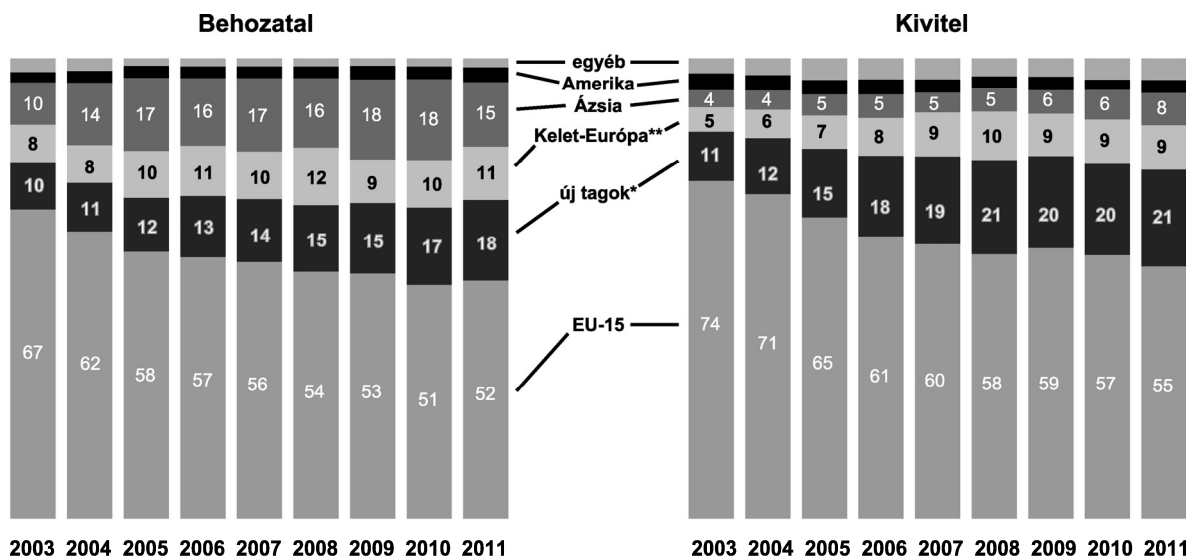
.....

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

12. A feladat a jelenkori magyar külkereskedelemmel kapcsolódik.

Döntse el az állításokról a diagramok és ismeretei segítségével, hogy igazak vagy hamisak! Tegyen X jelet a táblázat megfelelő mezőjébe! (Elemenként 0,5 pont.)

* Új EU-tagországok (2004 és 2007) ** EU-tagok nélkül
Magyarország külkereskedelmi forgalma, 2003–2011 (az adott év teljes forgalmának százalékában)

Állítások	Igaz	Hamis
a) A diagramokból megállapítható, hogy a belépés óta Magyarország külkereskedelme az Európai Unióval a teljes forgalom kétharmadáról alig több mint a felére csökkent.		
b) A diagramokból megállapítható, hogy az Ázsiából behozott termékek összértéke az ábrázolt korszakban másfélszeresére nőtt.		
c) A diagramokból megállapítható, hogy Magyarország 2011-ben Európával bonyolította kereskedelmi forgalmának több mint 80 %-át.		
d) A diagramokból megállapítható, hogy 2009-ben Kelet-Európából ugyanakkora értékű áru érkezett Magyarországra, mint amekkora értékűt innen oda szállítottak.		
e) A diagramok segítségével igazolható, hogy Magyarország legfontosabb kereskedelmi partnere Németország.		
f) A diagramok szerint a behozatal és a kivitel értéke minden évben megegyezik.		

3 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	1. Athéni demokrácia	4	
	2. Francia rendi monarchia	3	
	3. Anjou-kori társadalom	3	
	4. Merkantilizmus	4	
	5. Az udvar és a rendek	4	
	6. Balkáni konfliktusok	4	
	7. Politikai eszmék a reformkorban	4	
	8. A hidegháború	4	
	9. Öszirózsás forradalom és tanácsköztársaság	4	
	10. Romániai magyarok	4	
	11. A világ népesedése	3	
	12. Magyar külkereskedelem	3	
	Összesen	44	
I. Elért pontszám egész számra kerekítve			

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum: Dátum:

Megjegyzések:

- Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
- Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2015. május 6.

TÖRTÉNELEM
EMELT SZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2015. május 6. 8:00

II.

Időtartam: 150 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!
Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlapon utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt! A személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok elkészítéséhez az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (fejlődés, változás, termelés stb.), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), amelyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztató:

Az esszé javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **négyet** kell kidolgoznia.

Az alábbi szabályok alapján kell választania:
kidolgozandó:

kettő rövid és **kettő** hosszú feladat, amelyek közül **mindegyik más-más korszakra** és legalább **kettő a magyar történelemre** vonatkozik.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	Oszmán társadalom	rövid
	14.	Világkereskedelem	hosszú
	15.	Monopóliumok	rövid
	16.	A második világháború	hosszú
Magyar történelem	17.	Egyházszervezés Szent István korában	rövid
	18.	Zrínyi Miklós	hosszú
	19.	Mária Terézia és II. József	rövid
	20.	A kiegyezés	hosszú
	21.	1956 nemzetközi összefüggései	rövid
	22.	A magyar társadalom a két világháború között	hosszú

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

Ellenőrizze választása helyességét az alábbi táblázat kitöltésével!

A feladatválasztás szempontjai	Igen
Négy feladatot választott?	
Legalább két magyar történelmi feladatot választott?	
Legalább egy egyetemes történelmi feladatot választott?	
Két rövid és két hosszú feladatot választott?	
Mind a négy kiválasztott feladata különböző korszakból való? (A táblázatban a korszakokat a kettősvonal választja el.)	
Egyértelműen jelölte feladatválasztásait?	

A feladatok közül **csak a választott négyet dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

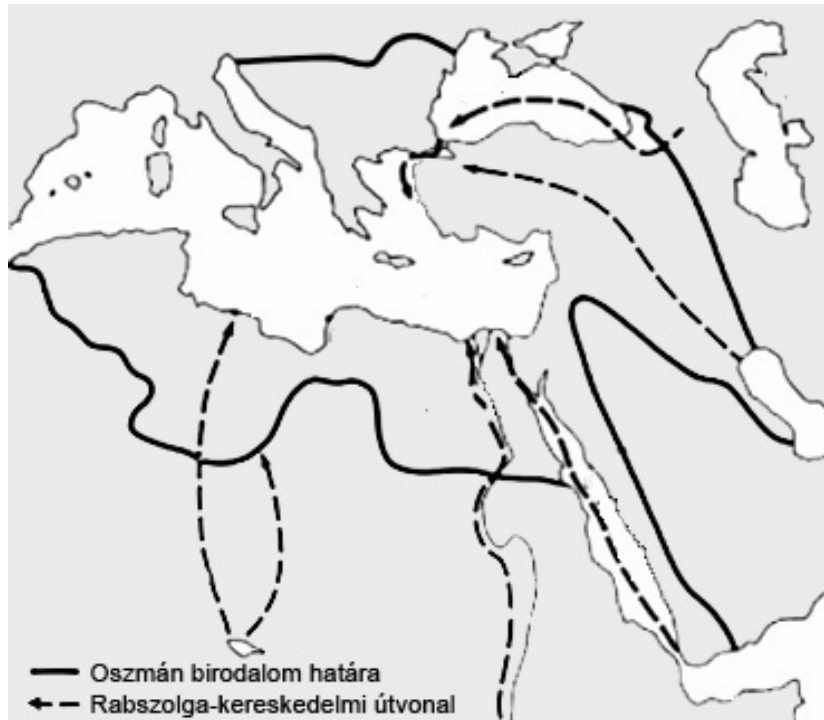
A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

13. A feladat az Oszmán Birodalomhoz kapcsolódik. (rövid)

Tárja fel a források és ismeretei segítségével a XV–XVI. századi Oszmán Birodalom társadalmának az európaiétól eltérő vonásait, valamint a vallás szerepét!

„Napjainkban a kétféle kormányzásnak példájául a török és a francia király szolgál. A török birodalmát egyetlen úr kormányozza, a többiek szolgál: [...]. De a francia király a maga körében sok ősi családból való főúr között él: ezeket alattvalóik elismerik és szeretik, előjogaik vannak, amelyeket a király nem vehet el tőlük önmaga veszélyeztetése nélkül.” (Machiavelli: *A fejedelem*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

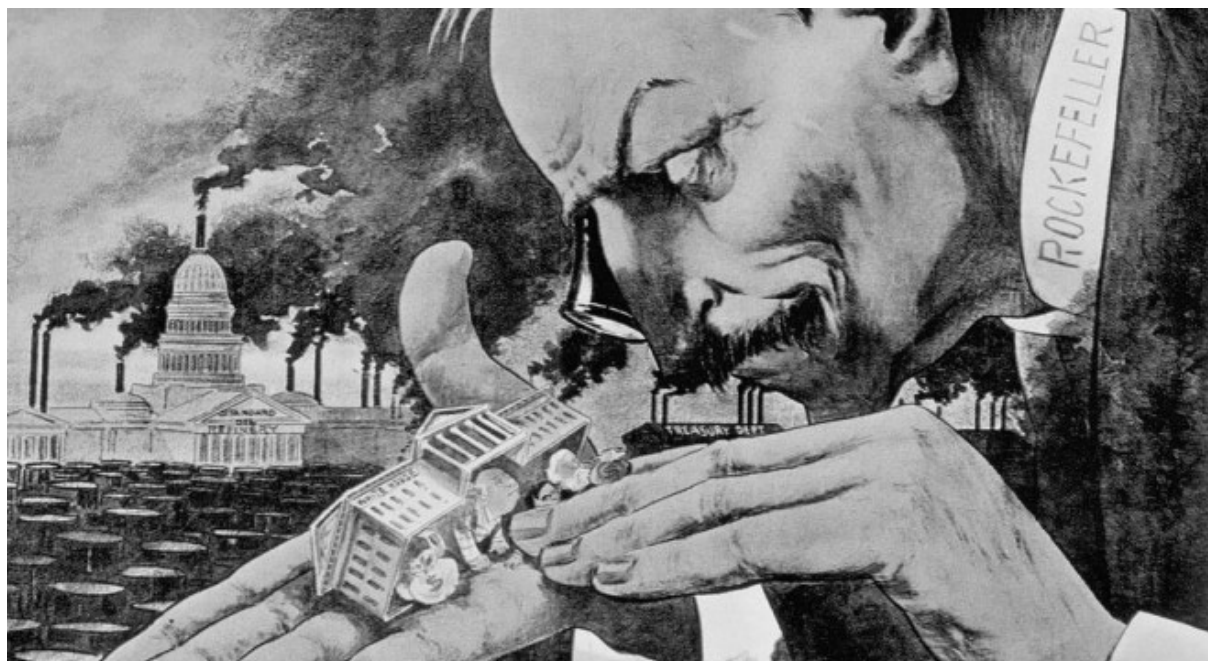
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	Osztószám 3	
Vizsgapont	16	

15. A feladat a második ipari forradalom korához kapcsolódik. (rövid)

Tárja fel a források és ismeretei segítségével a monopóliumok létrejöttének okát, módját és következményeit a második ipari forradalom korában!

A Standard Oil története	
1859	Megkezdődik az olajkitermelés az Amerikai Egyesült Államokban.
1863	John D. Rockefeller megépíti az első olajfinomítóját Clevelandben (Ohio).
1865	Rockefeller kivásárolja a társait.
1870	Rockefeller megalapítja a Standard Oil vállalatot.
1872	A Standard Oil felvásárolja az összes többi ohio-i olajvállalatot.
1882	Megalakul a Standard Oil Trust: 40 olajtársaság részvényeit ellenőrzi az USA egész területén, melyek az olajtermelés 90%-át adják.

Karikatúra John D. Rockefellerről (A kép háttérében a Capitolium, az amerikai törvényhozás épülete, Rockefeller tenyerében pedig a Fehér Ház, az elnöki hivatal látható.)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

16. A feladat a második világháborúval kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a szövetséges hatalmak együttműködését a második világháborúban! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

Plakát, 1940-41 körül (A plakát angol nyelvű feliratának fordítása: „Segítsd Nagy-Britanniát, védd Amerikát! Gyorsítsd fel a termelést!”)

„Az Amerikai Egyesült Államok elnöke és az Egyesült Királyság kormányát képviselő [...] miniszterelnök úr találkozójukon szükségesnek tartják nyilvánosságra hozni a két ország nemzeti politikájának bizonyos elveit, amelyekre a világ jobb jövőjébe vetett reményeiket alapozzák.

Először, országaikat sem területileg, sem más módon nem kívánják gyarapítani.

Másodszor, nem kívánnak olyan területi változásokat, amelyek nincsenek összhangban az érintett népek szabadon kinyilvánított óhajával.

Harmadszor, tiszteletben tartják minden népnek azt a jogát, hogy megválasszthassa, milyen kormányzati formában kíván élni; továbbá azt kívánják, hogy helyreállítsanak mindazon népek szuverén jogai és önkormányzata, amelyeket erőszakkal fosztottak meg ezektől.” (Atlanti Charta, 1941)

„Nekem csak egyetlen célom van, hogy elpusztítsam Hitlert, és ezáltal az életem sokkal egyszerűbbé vált. Ha Hitler megtámadná a Poklot, akkor kedvező nyilatkozatot tennék az Ördögről az Alsóházban.” (Churchill bizalmas megjegyzése magántitkárának, 1941. június 22. előtt)

„Jussunk dűlőre a balkáni ügyekben. Az önök seregei Romániában és Bulgáriában vannak. Nekünk érdekeltségeink, képviselteink és ügynökeink vannak ott. Ne keresszük jelentéktelen ügyekkel egymás útját. [...] Amíg Sztálinnak ezt fordították, egy fél ív papírra felírtam: »Románia: Oroszország 90 százalék, a többiek 10 százalék; Görögország: Nagy-Britannia 90 százalék (az USA-val egyetértésben), Oroszország 10 százalék; Jugoszlávia: 50-50 százalék; Magyarország: 50-50 százalék;

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	Osztószám 3	
Vizsgapont	16	

17. A feladat az államalapítás korához kapcsolódik. (rövid)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével István király egyházszerző tevékenységét!

„Hisszük, s valóban tudjuk, hogy ha az istentiszteletnek szentelt helyek hatalmát és tiszteletét növeljük, azt nemcsak az emberek hirdetik dicsérettel, hanem Isten is jutalommal viszonzza. Ezért Isten szent egyháza és a mi híveink valamennyien, a mostaniak és jövődöbeliek, tudják meg, hogy a Pannónia hegyén lévő Szent Márton monostornak az apátja, Anasztáz közbenjárására, tanácsára és beleegyezésével ugyanezen monostornak olyan kiváltságot engedélyeztünk, amelyet Montecassino Szent Benedek monostora kapott. Szent Márton monostorát még szülőatyánk kezdte és mi fejeztük be Isten segítségével lelkünk üdvéért és királyságunk megszilárdításáért. Ugyanezen monostor testvéreinek szent imái miatt az előbb írt Anasztáz apát úr tanácsaitól és állandó segítségétől felbátorítva lettünk ugyanis győztesek.” (A pannonhalmi apátság alapítólevele, 1001)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

18. A feladat Zrínyi Miklóshoz kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével Zrínyi Miklós politikai és katonai tevékenységét! Válaszában röviden térjen ki irodalmi munkásságának politikai vonatkozásaira is!

„Az magyarok hiába nyitják föl az szemeket, ha nem lesz kiben bizniok. Erdélyi fejedelem ha nem ad melegséget és bátorságot az jó magyaroknak, mit használ az vigyázás. Erdélyi fejedelem securus [biztos] legyen abban, hogy Zrínyi Miklós minden dolgaiban secundálni [támogatni] fogja és igazán szolgálni. A Nagyságod újabb kegyelmességét, [...], teljes életem rendiben bizony megszolgálom, s ahhoz is támaszkodom.” (Zrínyi Miklós II. Rákóczi Györgynek, 1655)

„Ok nélkül és csak religiónak [vallásnak] színe alatt valakire támadni nem jó, nem Isten kedve szerint való. [...] De ezt a mostani világban lévő papjaink másképpen értik, holott éjjel-nappal szegény országunkban [...] lutheránusok s kálvinisták ellen deklamálnak, ezekre hadakoznak és kiáltnak nem mezítelen igazságnak okaival és az Istentől rendelt instrukcióval, hanem haraggal, gyűlöléssel, s ha őtőlük lehetne, tűzzel-vassal. Nincsen talán caritas [szeretet] bennük, avagy ha van is, besötétített az gyűlöléstől és a maguk passziójától [szenvedélyétől], azért [...] nem az Isten dicsőségét keresik, kivel Krisztus urunk intencióját [szándékát], fundációját [alkotását] és testamentumát [örökségét] elrontják.” (Zrínyi Miklós: Mátyás király életéről való elmélkedések, 1656-57)

Az 1663–1664-es téli hadjárat

„Egy sűrű helyről, mintha a vadkant akarná meglőni, úgy lőtte volna meg a bánt főbe, s amiatt kellett volna meghalnia. Igaz-e, nem-e, én bizon nem tudom. Amint hallottam, úgy írtam meg.” (Cserei Mihály: *História*, 1721)

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	Osztószám 3	
Vizsgapont	16	

19. A feladat a XVIII. századi Magyarország történetével kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be, a források és ismeretei segítségével, miként szabályozta Mária Terézia és II. József a jobbágyok helyzetét! Válaszában világítson rá a rendeletek kiadásának hátterére! Jellemezze röviden a jobbágyok általános helyzetét is!

„Az úrbérszabályozási példányokba kifejezetten és határozottan írassék be mind a telki állomány, mind pedig az, hogy az igásrobotot két vagy négy igával [igavonó állattal] kell-e teljesíteni, és az, hogy a kilencedet természetben vagy milyen egyenértékben kell leróni [...] és végül a megye hiteles pecsétje alatt adassék ki a községeknek.” (Mária Terézia úrbéri rendelete, 1767)

„Először: A jobbágyság állapotját annyiban, amennyiben a parasztok ennél fogva eddig elé örökös kötelesség alá vettette és a földhöz köttetve voltak, jövőre teljességgel eltöröljük [...] Másodszor: Azt akarjuk, hogy minden parasztnak szabad legyen maga kedve szerint, földesúrnak engedelmé nélkül is házasodni, tudományoknak és mesterségeknek tanulására magát adni, s azokat akárhol gyakorolni. [...] Negyedszer: Minden paraszt ember maga ingó javait [...] szabadon eladhatja, ajándékozhatja, megcserélheti, elzálogosíthatja, gyermekeinek örökül hagyhatja.” (II. József jobbágyrendelete, 1785)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

20. A feladat az osztrák–magyar kiegyezéssel kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a közös ügyek rendszerét! Válaszában térjen ki a közös ügyek megteremtésével kapcsolatos kortársi vitára! Világítson rá röviden a közös uralkodó szerepére is!

„Kész volt Magyarország a múltban, s kész lesz jövőben is mindenkor teljesíteni mindazt, amit a Pragmatica Sanctio szerint a közös biztosságnak együttes erővel védelme és fenntartása múlhatatlanul megkíván: úgy másrésről oly kötelezettségeket, melyek e célon túlterjednek [...] magára nem vállalhat.” (Részlet az 1867: 12. törvénycikkéből)

„A félelem mindig rossz tanácsadó. [...] Az osztrák birodalommal összeolvadás nemcsak hogy nem biztosítja hazánkat az orosz ellen, hanem éppen ez az összeolvadás [...] az, ami az orosz inváziót nyakunkra hozza. Ez a szorosabb egyesülés az osztrákokkal nemcsak nem villámhárító, de villámvonzó.” (Kossuth Lajos levele a váci választóknak, 1867)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„Azon konföderációnak, melyet Kossuth ígért híveinek, s mely 22 millió magyart, szlávot és románt foglalna magában, még csak egy nagy európai háborúval lehetne foganatosítást eszközölni. [...] [A konföderációba] valamivel még szorosabb volna a beolvasztás, s még inkább veszténé el hazánk függetlenségét.” (Kemény Zsigmond cikke, 1867)

Korabeli karikatúra

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

22. A feladat Magyarország két világháború közötti társadalmával kapcsolatos. (hosszú) Mutassa be a források és ismeretei segítségével a társadalom agrárrétegeinek (földbirtokos, illetve mezőgazdaságból élő rétegeinek) helyzetét! Válaszában térjen ki röviden arra is, hogyan hatott a világgazdasági válság ezeknek a rétegeknek a helyzetére!

A gazdaságok száma és területe az összes gazdaság arányában Magyarországon (1935)		
A gazdaság nagysága (kataszteri hold)	A gazdaságok száma az összes gazdaság számának arányában (%)	A gazdaságok területe az összes gazdaság területének arányában (%)
0–5	72,5	10,1
5–20	21,3	21,8
20–100	5,4	20,0
100–1000	0,6	18,2
1000 felett	0,2	29,9

Az agrárrétegek körében jellemző megszólítások a belügyminiszter 1922-es rendelkezése alapján	
Megszólítás	A megszólított társadalmi állása
Kegyelmes úr	arisztokraták
Nagyságos úr	jómódú birtokosok
Tekintetes úr	kisebb birtokosok
Kend vagy Maga	mindenki más

„A[z uradalmi] cselédek egy tető alatt, hosszú földszintes házakban laknak, akár a kültelki proletárok, lakásaikat csak vékony fal választja el egymástól. A hosszú tömeglakások beosztása olyan, hogy két-két szoba közé esik egy szabad tűzhelyű közös konyha. [...] Belső-Somogyban nem egy cselédházat láttam, amelyen még kémény sem volt, a közös konyhából a füst az ajtón ömlött, ki s a szobákban több család lakott együtt. [...] Magyarország művelhető területeinek csaknem felét a puszták cselédjei művelik. [Ez a népréteg] egész napi, sőt vasárnapi elfoglaltsága miatt a pusztát szinte sohasem hagyja el, lakhelyén hozzáférni pedig a nagy távolság,

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	Összesen	44	
	I. Elért pontszám egész számra kerekítve		
II. Szöveges kifejtendő feladatok	13. Oszmán társadalom	7	
	14. Világkereskedelem	16	
	15. Monopóliumok	7	
	16. A második világháború	16	
	17. Egyházszerzés Szent István korában	7	
	18. Zrínyi Miklós	16	
	19. Mária Terézia és II. József	7	
	20. A kiegyezés	16	
	21. 1956 nemzetközi összefüggései	7	
	22. A magyar társadalom a két világháború között	16	
	Összesen	46	
	II. Elért pontszám egész számra kerekítve		
	I. + II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma	90	

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges kifejtendő feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: